

ESER-YAZAR İLİŞKİSİ YA DA AHMET MİDHAT EFENDİ’NİN EDEBİYAT COĞRAFYASINDA RUMELİ/BALKANLAR

Ahmet KOÇAK

Universty of Maribor, Maribor / Slovenya

Anahtar Kelimeler: Edebiyat coğrafyası, Ahmet Midhat Efendi, Rumeli/Balkanlar, roman.

ÖZET

Edebî metinler milletlerin hayatındaki değişim ve dönüşümleri en geniş şekilde yansıtan eserler olduğu kadar, yazarın hayat coğrafyasına ışık tutan, ondan izler taşıyan metinler olarak da okunabilir. Vefatının yüzüncü yılını yeni andığımız Ahmet Midhat Efendi (ö. 1912), farklı alanlarda kaleme aldığı eserleriyle Türk edebiyatının en velûd yazarlarından birisi olmuş, “hâce-i evvel” ismini fazlasıyla hak etmiş bir isimdir. O, hikaye, roman, tiyatro, seyahat, hâtıra gibi edebî türlerinin yanında tarihten iktisata, eğitim konusundan coğrafyaya kadar değişik alanlarda verdiği eserlerle de Türk kültürüne büyük katkıları olmuştur. Özellikle hikâye ve roman türünde kaleme aldığı eserlerle yanlış batılılaşmadan, eğitim konularına, görücü usulü evliliğin tenkidinden kızların okutulmasına kadar pek çok toplumsal meseleye yer vermiştir. O, eserlerinde sadece geniş bir Osmanlı ya da İslâm coğrafyasından değil, Asya’dan Avrupa’ya, Afrika’dan Amerika’ya kadar dünyanın farklı kıtalarından da bahsetmiştir. Ancak yazarın özellikle gençlik/yetişme çağlarında yaşadığı Rumelinin/Balkanların ayrı bir yeri vardır. Bu makalede Ahmet Midhat Efendi’nin hikâye ve romanlarının coğrafya merkezli bir okunması ile bu metinlerde Rumelinin/Balkanların yazarın hayat coğrafyasında nasıl yer aldığı ya da yazarın hayat hikâyesi ile bu coğrafyanın nasıl irtibatlandırılacağı üzerinde durulmuştur.